

Az erdészeti kísérleti állomások nemzetközi szövetségének

VII. nagygyűlése

hazánkban

1914

VII. Versammlung

des Internationalen Verbandes Forstlicher Versuchsanstalten

in Ungarn

1914

Selmec- és Bélabánya thj. város
erdőgazdaságának rövid leírása.

Kurze Beschreibung der Wälder
der kön. Freistadt Selmezbánya.

Selmezbánya

Joerges Ágost özvegye és fia könyvnyomdája

1914.

VII. nagygyűlése

házánkban

1914

Selmec- és Bélabánya thj. város erdőgazdaságának rövid leírása.

Irta:

Zólomy Imre

tb. városi tanácsnok, erdőmester.

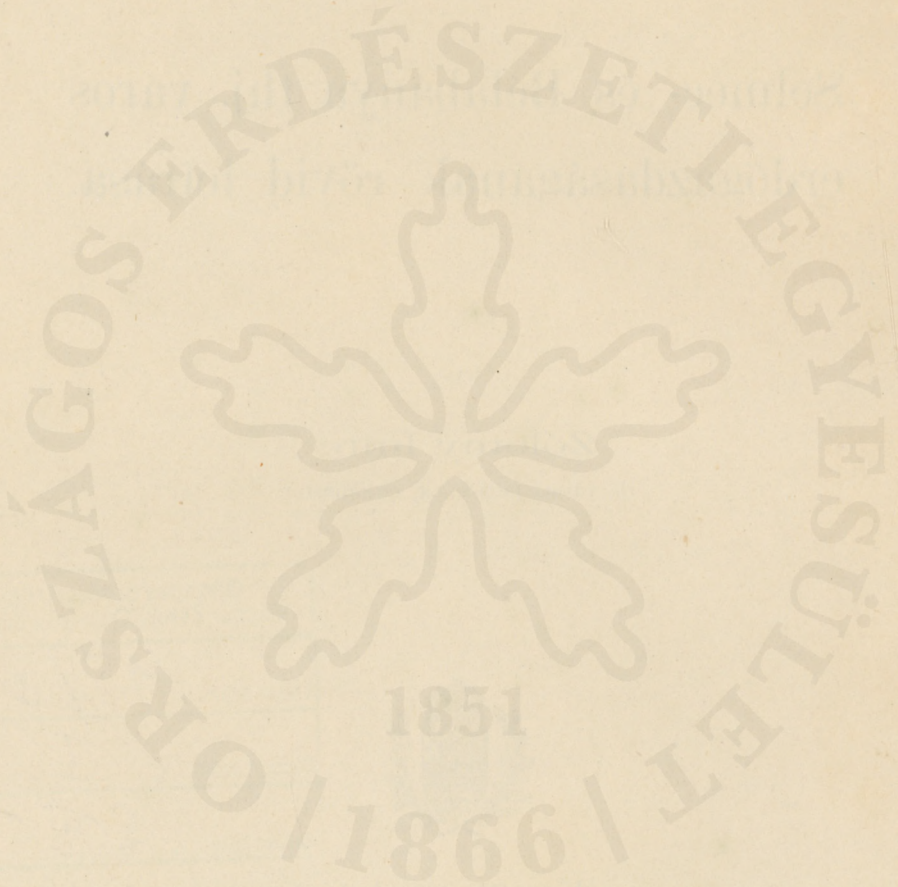
Kézirat gyanánt.

Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár	
Leltári szám:	115/01
Csoport szám:	T
Raktári jelzet:	S. III. IV

Selmecbánya

Joerges Ágost özvegye és fia könyvnyomdája

1914

Selmec- és Bélabánya thj. város erdőgazdaságának rövid leírása.

A város erdőbirtokait a kincstárral kötött egyezség alapján csupán 1885-ben vette át, melyek eddig mint úgynevezett rezervált erdők, tartattak fenn, s csupán a bányászat céljait szolgálták.

A régebbi időkben a fajzási jog korlátozva nem volt és így mindenki ott és annyit vágott, amennyire éppen szüksége volt, de a vadászati jog már ekkor is külön engedmény, vagy adomány tárgyát képezte. Ez okból nagyon természetes, hogy rendszeres erdőkezelésről, ápolásról és védelemről szó sem lehetett. Ez utóbbinak teljes hiánya okozta az erdőirtásokat, melyeknek a mai kezelésre nézve is kellemetlen következménye lett az erdő testébe beékelődött idegen birtokok, az úgynevezett majorok létesülése, amelyeknek lakói a szétszórt fekvés és nagy távolságok miatt ma is nehezen ellenőrizhetők s dacára a súlyos büntetéseknek, főleg a tilos éjjeli legeltetéssel okoznak a fiatalosokban tetemes károkat.

Az erdővédelemnek első nyomára I. Ferdinánd királynak 1555-ben kelt rendeletében akadunk, mely az okozott károsítások miatt eltiltja a kecskék legeltetését. A tilalmat megerősíti az 1558-ban kiadott nyílt parancs, amely már az erdőfelügyeletről is rendelkezik és az erdők őrzését, gondozását külön e célra kirendelt saját embereire bízta.

A rendszeres erdőkezelésnek kezdőpontjául az 1565. évben kiadott „*bányaerdőrendtartás*“ tekinthető, mely az erdészeti személynak szigorúan meghagyja, hogy a fák döntésénél magas tuskót hagyni nem szabad. A legérdekesebb ebben azon rendelkezés, hogy egyes erdőrészeknek teljes tarra való vágását megtiltja, elrendelvén oly magfáknak meghagyását, melyeket az uralkodó- és veszélyes szél nem támadhat meg. Gondoskodás történt tehát már ezidőben is az erdőknek legalább *természetes* úton való felújításáról.

Mindez intézkedések azonban nem az erdőgazdaság érdekében, hanem inkább azért történtek, hogy a bányászat üzeme az erdők esetleges elpusztulásával fennakadást ne szenvedjen és a bányászat céljaira szükséges faanyag lehetőleg közel és mindenkor rendelkezésre álljon.

1763-ban történt az erdők első felmérése, mely alkalommal a határok kitűzettek és intézkedés történt azoknak megóvásáról és állandósításáról is. Ugyanekkor bizottság küldetett ki, mely az erdőterületeket részletesen bejárta és a faállomány nyilvántartása végett a faanyagot részletesen felbecsülte, egyúttal kimondotta azt, hogy a bányauzem akadálytalan fenntartása végett szükség van az erdők fatömegének szabad kihasználására.

Ennek a szabad kihasználásnak igen érdekes és az erdőállomány biztosítására nézve is igen fontos eredménye lett. Ugyanis az évenkénti szükséglet nem egy vágásterületről, de az egész erdőbirtokban, szálalva szedetvén ki, a nagyrészt elegenden jegenyefenyvesekben önkéntelenül is alkalmazva volt a fokozatos felújító mód.

Ez a szabad kihasználás eredményezte azután azt a kedvező körülményt, hogy midőn a város 1885-ben a kincstárral kötött egyezség alapján az erdőket birtokába vette, az erdőállomány $\frac{1}{3}$ -ad része vágható, sőt túlkoros egyedekből, a többi nagyjából középkorú, s kisebb részben 20—30 éves, de csaknem mindenütt teljes záródású fiatalosokból állt.

A rendszeres erdőgazdaság behozatala végett szükséges üzemtervek munkálatai 1886-ban vették kezdetüket és 1890. évben be is fejeződtek. Ez időtől fogva a városi erdők eme jóváhagyott üzemtervek, valamint az 1899. és 1909. évben készült revizionális munkálatok alapján lettek kezelve. 1904. évi április hó 1-én súlyos elemi csapás érte az erdőállományt, amennyiben az olvadás és fagygyal felváltva járó óriási havazás folytán lerakódott hőtömeg 66.000 drb legnagyobb részét középkorú fenyőszálfát tört le úgy, hogy az 1909. évi revíziónak a részletes erdőleírást teljesen újra kellett átdolgozni és felvenni. 1912-ben ismét a szélöntések okoztak oly tetemes károkat, hogy az ennek folytán kihasznált 30.000 m³ fenyőépületi fa megtakarítása végett a használatokat az 1913. és 1914. évben teljesen be kellett szüntetni. 1913-ban azonkívül a zuzmaratörések okoztak a fiatalosokban igen tetemes károkat.

A városi erdőbirtok 3 részből áll: a selmeci, belabányai és vihnyeiből, összesen 9515 kat. hold terjedelemmel, s tekintve azt, hogy átvételkor az erdők kiterjedése 9170 hold volt, így a terület

345 holddal szaporodott. A város ugyanis az erdőtestben fekvő idegen területeket alkalomadtán megszerzi, akár csere, akár vétel útján s ezeket a területeket alkalmas időpontban beerdősíti. Így létesült pl. a Paradicsomhegy alatt elvonuló s boldogult Erzsébet királyné emlékére létesített 72 kat. holdas erdősítés is.

A vágásforduló 100 év s a fafajok eloszlására nézve fontos tájékozást nyújt az alábbi összeállítás, mely az 1909. évi revízió adataiból állítottatott össze:

**Fafajok eloszlása terület és százalék szerint
az 1909. évi revízió alapján.**

Erdő- birtok	Terület	E b b ö l						Össze- sen
		jegenye- fenyő	Tölgy (kocsány- talan)	bükk, gyertyán	lúcfenyő	erdei- fenyő	vörös- fenyő	
	k a t a s z t e r i h o l d							
Selmec- bányai	5975·9	4323·6	305·9	746·2	425·9	144·8	29·5	5975·9
		72 ⁰ / ₀	6 ⁰ / ₀	12 ⁰ / ₀	7 ⁰ / ₀	3 ⁰ / ₀		
Béla- bányai	1814·5	283·9	252·3	1212·6	56·1	7·1	2·5	1814·5
		15 ⁰ / ₀	14 ⁰ / ₀	67 ⁰ / ₀	3 ⁰ / ₀	0·5 ⁰ / ₀		
Vihneyi	1555·3	739·0	209·6	536·7	60·0	6·9	3·1	1555·3
		48 ⁰ / ₀	19 ⁰ / ₀	34 ⁰ / ₀	4 ⁰ / ₀			
Összesen	9345·7	5396·5	767·8	2495·5	542·0	158·8	35·1	9345·7
Százalék- okban		57·3 ⁰ / ₀	8·2 ⁰ / ₀	26·6 ⁰ / ₀	5·8 ⁰ / ₀	1·7 ⁰ / ₀	0·4 ⁰ / ₀	

1909. óta az erdősült területek ismét szaporodtak, mert a fennebb kitüntetett 9345·7 kat. hold helyett az erdősült területek kiterjedése a múlt év végén 9385 holddal szerepelt. A terület többi része háztelek, rét és szántó.

A kimutatásban foglalt százalékok 1909. óta ismét tetemesen változtak, mégpedig a fenyőfélék és tölgy javára. Ugyanis a nem nagy terjedelmű tiszta bükkösök és gyertyánosok tarra vágatnak és a kihasználás után nyomban kocsánytalan tölgygyel (*Quercus sessiliflora*) újítatnak fel. A bükk és tölgygyel elegyes erdőrész-

letek kihasználásánál a fokozatos felújító vágásmódot olyképp tartjuk be, hogy az úgynevezett vetővágás beállításánál elsősorban a bükköt és gyertyánt vesszük ki, s a tölgyből csak a természetes felújításra nézve felesleges, vagy értéktelen egyedeket. Ugyanezt az elvet követjük ama erdőtestek kihasználásánál, ahol a jegenyefenyő és bükk vegyesen fordul elő. Azonkívül évenként 2—3000 K-t fordít a város a fiatalosok felszabadítására és tisztítására, mely alkalommal az értékes tölgyet és fenyőfélét hagyjuk meg, míg az értéktelenebb fajokot kivágatjuk.

A Muzsnay Géza m. kir. főerdőtanácsos, volt főiskolai tanár által 1909-ben készült revizionális munkálat a városi erdőben általában előírt *fokozatos felújító vágásmód* alkalmazásánál az eddigieknél sokkal szabadabb s a tényleges viszonyokhoz jobban alkalmazkodó, egyúttal a természetes felújulás sikerét is jobban biztosító rendelkezéseket tartalmaz. A régi üzemtervek ugyanis a vetővágások beállításánál szigorúan előírták a fatömeg felének az egyenletes záródás elvei alapján történő kihasználását; továbbá kötelezték az erdőbirtokos várost, hogy a magvágatokat a félfordulónak első évében az összes előírt területeken beállítsa, a második 5 évben pedig a *teljes letarolást befejezzék*. Ezzel szemben a mostani üzemterv a 20 évi vágásterületeken alkalmazza a jelen 10 év tartama alatt az előkészítő és vetővágásokat és már előre kimondja, hogy a következő 10 évben ezen vágásterületek közül csak azt és csak akkor szabad teljesen kihasználni és letarolni, ha a természetes felújulás a megtelepült fiatalosok megerősödése folytán teljesen biztosítva van. Igaz, hogy ez a rendelkezés az ellenőrködő hatóságok munkáját megnehezíti, de tagadhatatlanul jobban biztosítja a természetes felújulást.

A város faállományának értékesítésénél kétféle módot alkalmaz, még pedig a mintegy 20,000 ürm³-t kitevő tűzifáját házilag kezeli és értékesíti, ugyanígy kezeli a városnak, a polgárságnak, a bányakincstárnak és az épületi faraktárnak ellátására szükséges haszonfát. Az ezenfelül visszamaradó épületi és műfát nyilvános árverés útján kötött és 5 évre szóló faeladási szerződés alapján tövön az erdőn értékesíti.

Tájékoztatásul szabad legyen a múlt 1913. év gazdasági eredményeit felsorolni:

Az üzemtervi előírások szerint az 1913. évben kihasználtatott 9930 m³ fenyő, 690 m³ tölgy, 402 m³ bükk és 57 m³ szil, kőris és juhar épületi- és műfa, mint főhasználati fatömeg. Az előhasználatokat (erdőlés, gyérítés, tisztító vágás) az egész erdőbirtokon

szakszerűen és az üzemtervi előírásokhoz képest 322 holdon végeztük, melynek folytán kihasználtunk 1346 m³ jegenyefenyő hasznófát és 4000 ürm³ vegyes tűzifát.

Amint már említém, az egész erdőbirtokon a fokozatos felújító vágásmód van alkalmazásban és csak azon területeket vágjuk tarra, hol a már megtelepült fiatalos ezt szükségessé teszi, vagy ahol a faállományt tiszta bükkös képezi és ahol értékesebb fafajokkal eszközrendő átalakítást tervezünk.

Üzemtervünk erdősítésre a jelen félfordulószak 10 évre 668 holdat ír elő, minthogy azonban az első 6 évben az összes előírásokat eszközölni óhajtuk és az utolsó 4 évben csak a még szükséges pótlásokat végezzük, így évenként 111 kat. holdon teljesítjük az erdősítést. Ezzel szemben az 1913. évben 161 hold területet erdősítettünk be, mely többletet a hótörések és szélöntések által keletkezett foltok, valamint a város határában előforduló kopár területek és elhagyott hánók befásítása okozták, továbbá, hogy kitűnő jegenyefenyőmag termésünkkel a szükséges vetéseket és alátelepítéseket már ősszel eszközöltük. Felhasználtunk pedig az elmúlt évben 152 kg jegenyefenyő magot és 345.000 drb különböző fafajokból álló válogatott erőteljes csemetét, még pedig 129.000 drb lúcot, 104.000 drb jegenyefenyőt, 74.000 drb kocsánytalan tölgyet, 5.000 drb erdeifenyőt, 21.000 drb feketefenyőt, 600 drb simafenyőt (kísérletül, próbaképpen), 1150 drb Banksfenyőt, 4000 drb vörösfenyőt, 1000 drb havasifenyőt. Felhasználtunk még próbaképpen a felsőrónai szélöntésektől megritkított és a Trametes radiciperda gomba által nagymérvben megtámadott felsőrónai jegenyefenyves felújítására 2000 drb fűrtös juhart és 3000 drb virágos kőrist, mert itt a fenti gombabetegség folytán kénytelenek vagyunk már lombfennmaradást telepíteni, hogy a jövő pusztulásnak lehetőleg útját álljuk. A közlegelőkön előforduló vízmosásokat megkötöttük és a kötés padkáit ákáccal és feketefenyővel ültettük be. Csemetéink legnagyobb részét 15 drb kisebb-nagyobb csemetekertünkben neveltük fel. Különös munkát és gondot adnak nagyterjedelmű 5—20 éves fiatalosaink tisztítása.

Az értékesebb fafajok felszabadításánál a rekettye fűzet, nyírt és nyárt a nedvkeringés idején vágattuk ki, ami azonban a bajon csak ideiglenesen segített, mert az erős sarjadzás folytán a sarjak 2—3 év múlva a csemetéket ismét nyomták. A legjobban bevált azonban az a mód, hogy a gyomfákat olcsó gyermekmunkásokkal egy méter hosszban lekérgeztük, minek folytán a tenyészet lassan senyvedt, a sarjadzási képesség csaknem megszűnt és a fokoza-

tosan, rendszeren 2 év alatt kiszáradó gyomfák az eddig elnyomott csemetéket lassankint szoktatják a szabad állásra és így azok a nyári hőséget jobban elbírók.

Jövedelmezőség szempontjából megemlítem, hogy mult évi nyers bevételünk 194.154 K, kiadásunk pedig 84.100 K volt, ennek folytán tiszta jövedelmünk 110.000 K volt, ami holdankint 1154 K tiszta jövedelemnek felel meg.

Kalauz

a Vihnyétől Selmecbányára vezető országút mellett elterülő
városi erdőrészletekhez.

1. Vihnyei A. ü. o. 1-ső erdőrészlet, 1890—1901-ig kihasznált vágásterület természetes felujulással, részben mesterséges pótlással. 15 éves, jegenyefenyő 0'7, lúcfenyő, vörösfenyő, tölgy 0'1, bükk és gyertyán 0'2 elegyarányban.

2. Óantaltáró m. kir. bányatelep, szemben villanyerőre berendezett zúzó, egyébként folytatása az előbbi, nagyrészt természetes úton megtelepült fiatalosnak.

3. Bars és Hont vármegye határa, mögötte a selmecbányai B. ü. o. 38., 37., 34., 33. és 32-ik erdőrészletei, nagyobbrészt természetes- és részben mesterséges úton felujult és 1890—1899-ig kihasznált vágásterületei. Átlagos elegyarány: jegenyefenyő 0'7, bükk 0'1, vörös- és lúcfenyő 0'2. Kora 15—25 év.

4. Városi erdőőri lakás, körülötte az előbbi fiatalos, háttérben a jelen félfordulószakra kihasználásra előírt vághatókorú jegenyefenyves. B. ü. o. 27. erdőrészlet. 120 éves.

5. B. ü. o. 26. erdőrészlet. 70 éves jegenyefenyves. Legutóbb gyérítve volt 1902-ben. Az egyes ritkás foltokat az 1904. évi hótörések és az 1912. évi széldöntések okozták, mellette kisebb ideiglenes csemetekert.

6. B. ü. o. 25. erdőrészlet. 25 éves, részben mesterséges, részben természetes úton megtelepült fiatalos. Jegenyefenyő 0'6, lúcfenyő, vörös- és erdeifenyő 0'4 elegyarányban. Tisztítva 1901-ben, gyérítve 1912-ben.

7. B. ü. o. 4. erdőrészlet. Túlkoros, jelenlegi használatra előírt jegenyefenyves. Első kihasználás $\frac{1}{3}$ -ad fatömeggel 1896-ban. Jelenleg a fokozatos felújító vágásmód szerint kezelik. Az anyafák alatt már megtelepült 10—20 éves jegenyefenyő fiatalossal.

8. B. ü. o. 23. és 24. erdőrészelei a kisbányai völgyig. Természetes úton megtelepült 30—40 éves jegenyefenyves, 1912. és 1914-ben gyérítve.

9. Véderdő, részben 120 éves elkorcsosult kocsánytalan tölgy, részben jegenyefenyő és bükk állománnyal.

10. B. ü. o. 18. erdőrészlet. 70 éves jegenyefenyves, itt-ott egyes vörös- és lúcfenyő. Gyérítettett 1904-ben.

11. B. ü. o. 8. és 9. erdőrészek egész a tőig. 50 éves tiszta jegenyefenyves. Gyérítve 1903-ban. Legközelebb gyérítve lesz 1916-ban.

12. Az előbbi 70 éves jegenyefenyves folytatása és az a részlet, melyet 1904-ben a hótörés erősen megritkított.

13. Mesterséges úton telepített fiatalos. Lúcfenyő 0'5, erdei-fenyő 0'3, jegenyé- és vörösfenyő 0'2 elegyarányban. A hótörésktől 1904-ben erősen szenvedett, gyérítve és tisztítva a folyó évben.

14. Bányászati célokra, mesterséges úton létesített, u. n. Rossgrundi-tó. Háttérben a B. ü. o. 10. és 11. erdőrészelei, 25—35 éves, nagyrészt természetes úton megtelepült jegenyefenyves; mesterséges pótlás folytán 0'2 részben lúcfenyő, erdei- és vörösfenyő.

15. Útvédelmi szempontból kopár és vízmosásos területen, mesterséges úton létesített védőpászta. 10—12 éves erdei-, vörös-, jegenyé-, fekete- és havasifenyő. A hófúvások ellen máris kitűnően bevált.

16. Tűzvédelmi szempontból mesterséges úton létesített tó, háttérben az u. n. Paradicsom-hegy tetején kereszttel. Alatta van boldogult Erzsébet királynénk emlékére létesített 10—20 éves lúcfenyő- és vörösfenyőből álló 70 kat. hold terjedelmű fiatalos.

17. Kopár és vízmosásos 2 kat. holdas területen létesített 6—12 éves vörös-, erdei-, lúcfenyő- és feketefenyőből álló fiatalos.

18. Az ú. n. Óváros. A régi selmebányai lakosok itt telepedtek meg. Jelenleg mesterséges úton létesített 20—30 éves erdei- és lúcfenyőből álló fiatalos. Gyérítettett 1906-ban és 1911-ben.

Az erdészeti kísérleti állomások nemzetközi szövetségének

VII. nagygyűlése

hazánkban

1914

VII. Versammlung

des Internationalen Verbandes Forstlicher Versuchsanstalten

in Ungarn

1914

Kurze Beschreibung der Wälder der kön. Freistadt Selmechánya.

Von

Emerich Zólomy

tit. Stadtrat, Forstmeister.

Als Manuskript gedruckt.

Selmechánya

Buchdruckerei August Joerges Wwe & Sohn

1914

Kurze Beschreibung der Wälder der königl. Freistadt Selmecebánya.

Die Waldungen gingen erst im Jahre 1885 in den Besitz der Stadt über, früher bildeten selbe sogenannte Reservatforste, die ausschließlich den Zwecken der Bergindustrie vorbehalten waren.

In alten Zeiten war das die Nutzung ganz unbeschränkt; jederman konnte, wo er nur wollte, so viel Holz fällen, als er eben benötigte. Nur das Jagdrecht war auch schon zu diesen Zeiten an spezielle Ermächtigung gebunden. Infolge dieser Verhältnisse konnte natürlich von einer Pflege, Schutz und einer geregelten Verwaltung der Wälder keine Rede sein. Dies zog große Rodungen, Waldverwüstungen nach sich, deren nachteilige Folgen in Form von in den Waldbesitz eingekleiteten Enklaven, sog. Waldmeierhöfen auch heute noch der Verwaltung Schwierigkeiten verursachen, da die Besitzer dieser vereinzelt und entlegenen Meierhöfen nicht zu kontrollieren sind und trotz strenger Strafen nächtlicher Weise ihr Vieh auch jetzt noch in die Kulturen treiben, oft sehr beträchtlichen Schaden verursachend.

Die ersten Spuren des Forstschutzes finden wir zur Zeit König Ferdinands des I., der im Jahre 1555 eine Verordnung erließ, kraft welcher das Weiden von Ziegen wegen des von selben verursachten großen Schadens verboten wird. Das Verbot wurde drei Jahre später in einem offenen Befehl bekräftigt, in welchem zugleich auch die Überwachung der Wälder angeordnet wird, die eigens zu diesem Zwecke beordneten Organen übertragen war.

Als Anfang einer geregelten Forstwirtschaft ist die Herausgabe der im Jahre 1565 erschienenen „Bergforstordnung“ zu betrachten, in welcher das Forstpersonal streng angewiesen wird, bei der Fällung der Bäume keine hohen Stöcke zu belassen. Bemerkenswert ist, daß diese Forstordnung das ganz kahl-abtreiben der Schläge nicht gestattet, „es sind Samenbäume zu

belassen, die vom herrschenden Wind nicht gefährdet werden können.“ Wir finden hier also schon die Anfänge einer natürlichen Verjüngung.

Doch erfolgten alle diese Maßnahmen eigentlich nicht im Interesse der Forstwirtschaft, sondern der Bergindustrie, um die zum Betriebe der Werke unbedingt notwendigen Holzmassen zu sichern, da die Gefährdung des Bestandes der Waldungen auch das Bestehen der Berg- und Hüttenwerke gefährdet hätte.

Die erste Vermessung der Wälder erfolgte im Jahre 1763, bei welcher Gelegenheit auch die Grenzen bezeichnet und fixiert wurden. Gleichzeitig wurde eine Kommission zur eingehenden Untersuchung der Wälder entsendet, die auch die Holzmassen anschätzte und die erklärte, daß im Interesse des Bergbaues die freie Nutzung der Wälder unbedingt notwendig sei.

Diese freie Nutzung zeitigte interessante und in Bezug auf die Erhaltung der Wälder sehr wichtige Ergebnisse.

Der Jahresetat wurde nicht von einer Fläche, also nicht im Kahlschlagbetriebe gewonnen, sondern im ganzen Walde zerstreut, also plenterweise entnommen, was bei dem Vorherrschen der Tanne zur natürlichen Verjüngung führte. Als eine Folge dieser günstigen Verhältnisse ist es zu betrachten, daß im Jahre 1885, als die Stadt den Betrieb, bzw. den Besitz der Wälder übernahm, ca. $\frac{1}{3}$ der Fläche haubarer, ja teils schon etwas überständiger Wald einnahm, die übrige Fläche verteilte sich auf mittelalte, teils aber auf 20—30 jährige Jungbestände, alle gut erhalten und meist im vollen Schlusse.

Nach Übernahme von Seiten der Stadt wurden die Betriebspläne ausgearbeitet, was einen Zeitraum von 4 Jahren erforderte. Seit dem Jahre 1890 folgt der Betrieb der Forste dem genehmigten Betriebsplane, der in den Jahren 1899 und 1909 revidiert und teilweise umgearbeitet wurde. Im Jahre 1904 erlitten die Waldungen einen katastrophalen Schneebruch, dem 66000 meist mittelalte Stämme zum Opfer fielen und der auch eine Umarbeitung des Betriebsplanes erforderte. Im Jahre 1912 wurde der Wald wieder von außerordentlichen Windbrüchen heimgesucht, die die Nutzung von 30000 fm Holz erforderten, weshalb die Jahresschläge zwei Jahre hindurch eingestellt werden mußten. Im folgenden Jahre (1913) verursachte wieder Duftanhang viele Wipfelbrüche, besonders in den Jungbeständen.

Der ganze Forst gliedert sich auf drei Teile: Selmecbánya, Bélabánya und Vihnye und umfaßt im Ganzen 9515 Kat.-Joch.

Seit der Übernahme wurde die Waldfläche um 345 Joch vergrößert. Die eingeschlossenen Enklaven werden nämlich nach Möglichkeit aufgekauft und dem Waldboden einverleibt, so entstand auch die 72 Joch umfassende Aufforstung auf dem Paradicsomberg, die zum Andenken an unsere verewigte *Königin Elisabeth* angelegt wurde. (S. P. 16 auf S. 9.)

Der Umtrieb ist 100 Jahre, die perzentuelle Verteilung der Holzarten ist aus nebenstehender Tabelle ersichtlich.

Verteilung der Holzarten nach Fläche und Prozenten.

(Nach den Angaben der Revision 1899—1909.)

Wald- gebiet	Fläche	Von diesen entfallen auf						Ins- gesamt
		Tanne	Trauben- eiche	Buche, Hainbuche	Fichte	Kiefer	Lärche	
		K a t a s t r a l - J o c h						
Selmec- bánya	5975·9	4323·6	305·9	746·2	425·9	144·8	29·5	5975·9
		72 ⁰ / ₁₀₀	6 ⁰ / ₁₀₀	12 ⁰ / ₁₀₀	7 ⁰ / ₁₀₀	3 ⁰ / ₁₀₀		
Béla- bánya	1814·5	283·9	252·3	1212·6	56·1	7·1	2·5	1814·5
		15 ⁰ / ₁₀₀	14 ⁰ / ₁₀₀	67 ⁰ / ₁₀₀	3 ⁰ / ₁₀₀	0·5 ⁰ / ₁₀₀		
Vihnye	1555·3	739·0	209·6	536·7	60·0	6·9	3·1	1555·3
		48 ⁰ / ₁₀₀	14 ⁰ / ₁₀₀	34 ⁰ / ₁₀₀	4 ⁰ / ₁₀₀			
Ins- gesamt	9345·7	5346·5	767·8	2495·5	542·0	158·8	35·1	9345·7
Perzen- tuell		57·3 ⁰ / ₁₀₀	8·2 ⁰ / ₁₀₀	26·6 ⁰ / ₁₀₀	5·8 ⁰ / ₁₀₀	1·7 ⁰ / ₁₀₀	0·4 ⁰ / ₁₀₀	

Seit dem Jahre 1909 hat unsere Waldfläche wieder Zuwachs erhalten, so daß die Gesamtfläche 9385 Kat.-Joch umfaßt. Der Rest verteilt sich auf Hausgründe, Wiesen und Äcker.

Auch die prozentuelle Verteilung änderte sich seither und zwar zu Gunsten der Nadelhölzer und der Eiche. Die reinen Rot- und Hainbuchenbestände werden nach dem Kahlabtrieb mit Traubeneiche ausgepflanzt und in den gemischten Eichen-Buchenbeständen wird die natürliche Verjüngung so geleitet, daß der Eiche nach Möglichkeit Vorschub geleistet wird, ebenso auch in

Tannen-Buchenmischbeständen der Tanne. Auf Läuterungshiebe verwendet die Stadt jährlich 2—3000 Kronen, diese werden ebenfalls zu Gunsten der wertvolleren Holzarten geführt.

Die letzte Revision, die unter der Leitung des Oberforstrates *Géza Muzsnay*, damals Professor der Hochschule durchgeführt wurde, sichert dem Verwalter schon bedeutende Freiheit in der Durchführung der natürlichen Verjüngung, weshalb die Arbeiten dem Fortschreiten der Verjüngung angepaßt werden können, was bei dem früheren, starr an vorher festgelegte Zeiträume gebundenen Verfahren nicht möglich war, weshalb auch die Verjüngungen nicht überall befriedigen.

Die Verwertung des Holzanfalles erfolgt teilweise in eigener Regie und zwar wird das ca. 20000 Rm erreichende Brennholz, sowie das für den Bedarf der Einwohner und des Bergbaues nötige Bauholz in eigenem Betriebe aufgearbeitet, das übrige Bau- und Nutzholz wird am Stock im Wege der öffentlichen Versteigerung verkauft.

Zur Orientierung dienen die folgenden Angaben: im Jahre 1913 betrug die Hauptnutzung 9930 fm Nadelholz, 690 fm Eiche, 402 fm Buche, 57 fm Ulme, Esche und Ahorn.

Durchforstungen und Durchläuterungen erfolgten auf 322 Kat.-Joch Fläche, was 1346 m³ Tannennutzholz und 4000 Rm Brennholz ergab.

Wie erwähnt, erfolgt die Verjüngung überall auf natürlichem Wege und werden nur jene Flächen kahl abgetrieben, wo dies der Anflug schon erfordert oder wo Buchen oder andere minderwertige Holzarten mit wertvolleren ersetzt werden sollen.

Zur Aufforstung sind laut Betriebsplan für die 10jährige Halbperiode 668 Joch vorgeschrieben, doch übersteigt die jährliche Leistung die Vorschrift, da wir die Fläche in den ersten 6 Jahren aufforsten wollen, um vier Jahr für die Nachbesserungen verwenden zu können. Die durch den Schnee und Sturm gerissenen Lücken erforderten auch eine Mehrleistung, sowie die Aufforstung von Ödflächen (alten Schutthalden) weshalb z. B. im Jahre 1913 im ganzen 161 Joch aufgeforstet wurden. Außerdem wurden die notwendigen Saaten und die Unterpflanzungen — da wir ein ausgezeichnetes Tannensamenjahr hatten — im Herbst schon besorgt. Wir verbrauchten im vergangenen Jahre 152 kg Tannensamen und 345000 Pflanzen, davon 129000 Fichten, 104000 Tannen, 74000 Traubeneichen, 5000 Kiefern, 21000 Schwarzkiefern, 600 Weymouthskiefern, 1150 Bankskiefern, 4000 Lärchen, 1000 Berg-

kiefern, dann auch 2000 Bergahorn und 3000 Blumeneschen, letztere gelangten im Felsőróna benannten Waldteil zur Auspflanzung, wo uns der im Tannenbestande aufgetretene *Trametes radiciperda* zur Umwandlung des Bestandes zwingt.

Die auf den Gemeindeweiden entstandenen Wasserisse haben wir gebunden und mit Robinien und Schwarzkiefern ausgepflanzt.

Die zu den Kulturen notwendigen Pflanzen erziehen wir zum größten Teile in unserern eigenen 15 Pflanzgärten, einen Teil, besonders die Exoten, erhielten wir von der Zentralforstversuchsanstalt.

Viele Mühe und Kosten verursacht die Läuterung und Reinigung der Kulturen und Jungbestände, die von den übermäßig wuchernden Ausschlägen der Sahlweide, Birke und Pappeln außerordentlich bedrückt werden. Als bestes Verfahren erwies sich das Abschälen der Triebe in ca. 1 m Länge, wonach die Ausschläge langsam absterben und eine Zeitlang vegetierend, den Pflanzen noch Schutz bieten, ohne sie zu bedrücken.

Unsere Gesamteinnahmen beliefen sich im vergangenen Jahre auf 194154 K, die Ausgaben auf 84100 K, der Reinertrag war also 110000 K, was pro Joch 11'54 K entspricht.

Führer

zur Fahrt durch die städtischen Waldungen von Bad Vihnye
bis zu den Toren der Stadt.

1. Betriebsklasse A Vihnye. Abteilung 1. Natürlich verjüngte Hiebsfläche, abgetrieben in den Jahren 1890—1901; teilweise künstlich komletiert, jetzt 15jährig, Tanne 0'7, Fichte, Lärche und Eiche 0'1, Buche und Hainbuche 0'2.

2. Óantalstollen, gegenüber das elektrisch betriebene Pochwerk, rings umgeben von der Fortsetzung der früheren natürlichen Verjüngung.

3. Komitatsgrenze Bars und Hont, dahinter die Abteilungen 38, 37, 34, 33 und 32 der Betriebsklasse B, Selmecebánya. Natürlich verjüngte und künstlich komletierte Schlagfläche der Jahre 1890—1899. Mischverhältnis: Tanne 0'7, Buche 0'1, Lärche und Fichte 0'2. Alter 15—25 Jahre.

4. Städtische Försterwohnung, ringsherum derselbe (s. P. 3) Jungbestand, dahinter der in der jetzigen Halbperiode zur Nutzung

vorgeschriebene haubare Tannenbestand. Abteilung 27 der Betriebsklasse B. Alter 120 Jahre.

5. Abteilung 26 der Betriebsklasse B. 70-jähriger Tannenbestand. Im Jahre 1902 zum letzten Male durchforstet. Die Schnee- und Windbrüche der Jahre 1912 und 1914 rissen einige Lücken in den Bestand. Daneben ein fliegender Saatkamp.

6. Abteilung 25 der Betriebsklasse B. 25-jähriger Jungbestand, teils natürlich entstanden, teils gepflanzt. Tanne 0'6, Fichte, Lärche und Kiefer 0'4. Geläutert im Jahre 1901, durchforstet 1912.

7. Abteilung 4 der Betriebsklasse B. Überständiger, unter Nutzung bzw. Verjüngung mittelst Femelschlag stehender Tannenbestand. Erster Einhieb erfolgte im Jahre 1896. Unter dem gelichteten Bestand stockt schon 10—20-jähriger Anflug.

8. Betriebsklasse B. Abteilung 23 und 24 bis zum Kisbányatal. Auf natürlichem Wege verjüngter, 30—40-jähriger Tannenbestand, der in den Jahren 1912 und 1914 durchforstet wurde.

9. Bannwald, mit verkrüppelten, teils 120-jährigen Traubeneichen, teils auch Tannen und Buchen.

10. Betriebsklasse B. Abteilung 18. 70-jähriger Tannenbestand, eingesprengt Lärchen und Fichten. Durchforstet im Jahre 1904.

11. Betriebsklasse B. Abteilung 8 und 9 bis zum Teich. Reiner, 50-jähriger Tannenbestand. Durchforstet im Jahre 1903 und kommt im Jahre 1916 wieder zur Durchforstung.

12. Fortsetzung des Bestandes unter 10. Dieser Teil wurde im Jahre 1904 durch Schneebrüche stark durchlichtet.

13. Pflanzkultur. Fichte 0'5, Kiefer 0'3, Tanne und Lärche 0'2. Wurde ebenfalls im Jahre 1904 stark gebrochen vom Schnee, im laufenden Jahre geläutert und durchforstet.

14. Roßgrunder Teich, künstlich angelegt zum Zwecke der Wasserversorgung der Berg- und Hüttenwerke. Ähnliche bestehen in der Umgebung sehr viele, sie sind teils miteinander durch Wasserkanäle verbunden, teils dient ein weitausgebreitetes Kanalnetz zur Speisung der Teiche. Dahinter die Abteilung 10 und 11 der Betriebsklasse B. 25—35-jährige, größtenteils natürlich verjüngte Tannenbestände, künstlich komplettiert mit ca. 0'2 Fichten, Kiefern und Lärchen.

15. Schutzstreifen, angelegt zum Schutze des Weges auf verödetem, rissigem Boden. Die aus Kiefer, Lärche, Tanne, Schwarz- und Bergkiefer bestehende Kultur ist ca. 10—12 Jahre alt und leistet schon jetzt gute Dienste gegen die hier früher sehr häufigen Schneeverwehungen.

16. Künstlicher Teich, Rother Brunnen, dient zur Wasserversorgung bei Feuersgefahr. Im Hintergrunde ist der 936 m hohe Paradicsomhegy (Paradiesberg) sichtbar, mit einem Kreuze auf der Spitze. Darunter eine 70 Joch große Kultur, die dem Andenken weil. *Ihrer Majestät der Königin Elisabeth* geweiht ist. Alter 10—20 Jahre, Fichten, Kiefern und Lärche.

17. 6—12 jährige Pflanzung von Lärchen, Kiefern und Schwarzkiefern auf Wasserrissen angelegt zur Festigung derselben. Ausdehnung ca. 2 Joch.

18. Die sogenannte Óváros (Altstadt). Seinerzeit wurde hier der Grund zur Stadt Selmechánya gelegt. Die Reste der alten Mauern sind im Walde überall sichtbar. Heute bedeckt ein 20 bis 30 jähriger Kiefern- und Fichtenbestand die ganze Stätte. In den Jahren 1906 und 1911 durchforstet.

1851

1866

